

ประโยค ป.ธ. ๓
 แปล มคธเป็นไทย
 สอบ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

แปล โดยพยัญชนะ

๑. โส (ภควา) เอเกกสฺส เสตจจตตสฺส เจว กปฺปรุกฺขสฺส จ มาลา-
 ปุพฺพทามสฺส จ เหฏฺฐา นาคคณปริวุโต นิสินฺโน โหติ ฯ ภูมฺมฏฺฐกเทวตาทีสุปี
 เอเกกสฺมี โอกาเส สปริวาริ เอเกกํ นิมนฺิตพฺพุทฺธํ มาเปสิ ฯ เอว
 สกลจกฺกวาพคพฺเพ เอกฺกสฺสเว เอกจฺฉเณ วีย จ ชาเต นาคานิ อนุคฺคหิ
 กโรนฺโต เอกํ รตนนาวิ อภิริหิ ฯ ภิกฺขุสุปี เอเกโก เอเกกเมว อภิริหิ ฯ
 นาคราชาโน พฺพุทฺธปฺปมฺขํ ภิกฺขุสงฺฆํ นาคภวานิ ปเวเสตฺวา สพฺพพรตฺตี สตฺถ
 สนฺติเก ฌมฺมกถํ สุตฺวา ทฺติยทิวเส ทิพฺเพน ขาทนีเยน โภชนีเยน พฺพุทฺธปฺปมฺขํ
 ภิกฺขุสงฺฆํ ปริวิสิสฺสุ ฯ สตฺถา อนุโมทฺถนํ กตฺวา นาคภวานา นิกฺขมิตฺวา
 สกลจกฺกวาพเทวตาหิ ปุชฺชียมาโน ปณฺจหิ นาวาสเตหิ กงฺคานที อติกกฺกมิ ฯ
 ราชา ปจฺจุคฺคนตฺวา สตฺถาริ นาวาโต โอตฺตารตฺวา อากมฺนกาเล ลิจฺฉวึหิ
 กตสฺสกกฺการโต ทฺวิคฺคณํ สกฺการิ กตฺวา ปุริมฺนเยเนว ปณฺจหิ ทิวเสหิ ราชกหํ
 อาเนสิ ฯ

ทฺติยทิวเส ภิกฺขุ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา สายณฺหสมฺเข ฌมฺมสภายิ
 สนฺนิสินฺนา กถํ สมฺภูจฺจาเปสฺสุ อโห พฺพุทฺธานิ อานุภาโว อโห สตฺถริ
 เทวมฺนุสฺसानิ ปสาโท กงฺคาย นาม โอรโต จ ปารโต จ อฏฺฐโยชนมคฺเค
 พฺพุทฺธคเตน ปสาเทน ราชฺหิ สมตลํ ภูมี กตฺวา วาลูกา โอกิริตฺวา ชนฺนุมนฺตเตน
 โอรินา นานาวณฺณานิ ปุพฺพานิ สนฺถตานิ กงฺคาย อุทกํ นาคานุภาเวน
 ปณฺจวณฺณเหหิ ปทฺเมหิ สณฺณนํ ยาว อกฺนิฏฺฐภวานา ฉตฺตาคิตฺตตฺตานิ อุตฺตาสาปีตานิ
 สกลจกฺกวาพคพฺภํ เอกาลงฺการิ เอกฺกสฺสวํ วีย จ ชาตฺนติ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ทุปฺปพฺพชฺชํ ทฺวริมนฺติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สคฺคา เวสาลิยํ นิสฺสาย
 มหาวเน วิหรนฺโต อณฺตโร วชฺชิปฺตคกํ ภิกฺขุ อารพฺภ กเถสิ ชํ สนฺชาย
 วุตฺตํ อณฺตโร วชฺชิปฺตโก ภิกฺขุ เวสาลิยํ วิหริ อณฺตรสฺมี วนฺสณฺเฑ ๑
 เตน โข ปน สมฺเขน เวสาลิยํ สพฺพรคฺติ ฉณฺวาโร โหติ ๑ อถ โข โส ภิกฺขุ
 เวสาลิยํ ตฺริยตาพิตฺวาทิตฺตนิคฺโขสสทฺทํ สุตฺวา ปรีเทวมาโน ตาขํ เวลาขํ อิมํ
 คถมาห ๑

โส กิร วชฺชิรฎฺเฑ ราชปฺโต วาเรน สมฺปคฺตํ รชฺชํ ปหาช ปพฺพชฺชิตฺ
 เวสาลิยํ จาคุมฺมหาราชิกเฑ สทฺธิ เอกาพฺทฺธิ กตฺวา สกลนคเร ชชปฺตากาที่หิ
 ปฎิณฺเฑเท โกมุทียา ปุณฺณมาช สพฺพรคฺติ ฉณฺวาเร วตฺตมาเน เกริอาที่นํ
 ตฺริยานํ ตาพิตานํ นิคฺโขสํ วิณฺาที่นญจ วาทิตานํ สทฺทํ สุตฺวา ยานิ เวสาลิยํ
 สคฺคต ราชสทฺสธานี สคฺคต ราชสธานี สคฺคต จ ราชานอ ตคฺคตกาเยว จ เนสํ
 อุปราชเสนาปติอาทโย เตสุ อลงฺกตปฎิยคฺเตสุ นกฺขคฺคตกีพนคฺคตยาช วิถิ
 โอติณฺเณสุ สฎฺฐจิทฺเต มหาจกฺกเม จกฺกมาโน คคนมชฺเณ จิตฺํ ปุณฺณจนฺทํ
 ทิสฺวา จกฺกมโกฎฺธิยํ ผลกํ นิสฺสาย จิตฺเวจนาลงฺการวิวิทคฺคตา วเน
 ฉชชิตทารุกํ วิช อคฺคภาวํ โอโลเกตฺวา อคฺคิ นุ โข อณฺโโล อมฺเหหิ
 ลามกตโรติ จินฺเตนฺโต ปกตียา อารณฺณกาทิกุณฺยุตฺโตปี ตสฺมี ขณ
 อนภิริตฺยา ปิพิโต เอวมาห ๑

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ผู้อันหมู่แห่งนาคแวดล้อมแล้ว เป็นผู้ประทับนั่งแล้ว ในภายใต้ แห่งเศวตฉัตรคันหนึ่ง ๆ ด้วยนั้นเทียว แห่งต้นกัลปพฤกษ์ ต้นหนึ่ง ๆ ด้วย แห่งพวงแห่งมาลาและดอกไม้พวงหนึ่ง ๆ ด้วย ย่อมเป็น ฯ อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงเนรมิตแล้ว ซึ่งพระพุทธเจ้าอัน พระองค์ทรงเนรมิตแล้ว องค์หนึ่ง ๆ ผู้เป็นไปกับด้วยบริวาร ในโอกาส หนึ่ง ๆ ในเทวดา ท. แม้มีเทวดาผู้ตั้งอยู่ที่ภาคพื้นเป็นต้น ฯ ครั้นเมื่อห้องแห่งจักรวาล ทั้งสิ้น เป็นราวกะว่ามีมหรสพอันเดียวกันด้วย เป็นราวกะว่ามีการเล่น อันเดียวกันด้วย เกิดแล้ว อย่างนี้ อ.พระศาสดา เมื่อทรงกระทำ ซึ่งการ อนุเคราะห์ แก่นาค ท. เสด็จขึ้นเฉพาะแล้ว สู่วิวังอันเป็นวิหารแห่งรัตนะ ลำหนึ่ง ฯ อ. - แม้ในภิกษุ ท. หนา - ภิกษุ รูปหนึ่ง ๆ ขึ้นเฉพาะแล้ว สู่วิวังลำ หนึ่ง ๆ นั้นเทียว ฯ อ.นาคผู้พระราชาท. ยังหมู่แห่งภิกษุ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็น ประมุข ให้เข้าไปแล้ว สูภพแห่งนาค ฟังแล้ว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม ในสำนัก ของพระศาสดา ตลอดราตรีทั้งปวง อังคาสแล้ว ซึ่งหมู่แห่งภิกษุ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ด้วยของอันบุคคลพึงเคี้ยว ด้วยของอันบุคคล พึงบริโภค อันเป็นทิพย์ ในวันที่สอง ฯ อ.พระศาสดา ทรงกระทำแล้ว ซึ่งการ อนุโมทนา เสด็จออกแล้ว จากภพแห่งนาค ผู้อันเทวดาในจักรวาลทั้งสิ้นทั้งหลาย บูชาอยู่ เสด็จก้าวล่วงแล้ว ซึ่งแม่น้ำชื่อว่าคงคา ด้วยร้อยแห่งเรือ ท. ห้า ฯ อ.พระราชาทรงต้อนรับแล้ว ยังพระศาสดา ให้เสด็จข้ามลงแล้ว จากเรือ ทรงกระทำแล้ว ซึ่งสักการะ อันคุณด้วยสอง แต่สักการะ อันเจ้าลิจฉวี ท. ทรงกระทำแล้ว ในกาลเป็นที่เสด็จมา นำเสด็จมาแล้ว สูพระนครชื่อว่าราชคฤห์ โดยวัน ท. ห้า โดยนัยอันมีในก่อนนั้นเทียว ฯ

ในวันที่สอง อ.ภิกขุ ท. ผู้ก้าวกลับแล้วจากบิณฑบาต ผู้นั่งประชุมกันแล้ว
 ในโรงเป็นที่กล่าวกับเป็นที่แสดงซึ่งธรรม ในสมัยเป็นที่สิ้นไปแห่งวัน ยังวาจา
 เป็นเครื่องกล่าววว่า โอ อ.อานุกาพ ของพระพุทธเจ้า ท. โอ อ.ความเลื่อมใส
 ในพระศาสดา ของเทวดาและมนุษย์ ท. อ.ดอกไม้ ท. อันมีสีต่าง ๆ
 อันพระราชาท. ทรงกระทำแล้ว ซึ่งภาคพื้น ให้เป็นที่มิพื้นอันเสมอ
 ทรงเกลี้ยลงแล้ว ซึ่งทรายท. ทรงลาดแล้ว โดยถ่องแถว อันมีเข้าเป็นประมาณ
 ในหนทางอันมิโยชน์แปลเป็นประมาณ แต่ฝั่งในด้วย แต่ฝั่งนอกด้วย แห่งแม่น้ำ
 ชื่อว่าคงคา ด้วยความเลื่อมใส อันไปแล้วในพระพุทธเจ้า อ.น้ำ ในแม่น้ำ
 ชื่อว่าคงคา คาดายแล้ว ด้วยดอกปทุม ท. อันมีสีห้า ด้วยอานุกาพของนาค
 อ.ฉัตรและฉัตรซ้อน ท. อันมนุษย์และอมมนุษย์ ท. ให้ยกขึ้นแล้ว เพียงไร แต่ภพ
 ชื่อว่าอกนิฏฐะ อ.ห้องแห่งจักรวาลทั้งสิ้น เป็นราวกะว่ามีเครื่องประดับ
 อย่างเดียวกันด้วย เป็นราวกะว่ามีมหรสพอย่างเดียวกันด้วย เกิดแล้ว ดังนี้
 ให้ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว ๆ

แปล โดยอรรถ

๒. พระบรมศาสดาเมื่อทรงอาศัยเมืองไพศาลี ประทับอยู่ในป่ามทวัน
 ทรงปรารภภิกขุวัชชีบุตรรูปหนึ่ง ที่พระธรรมสังคากาจารย์ กล่าวหมายเอาว่า
 ภิกขุวัชชีบุตรรูปหนึ่ง อยู่ในราวป่าแห่งหนึ่ง ใกล้เมืองไพศาลี ครัสพระธรรม
 เทศนานี้ว่า ทูปปพุพฺพชฺชํ ทูรภิรมํ เป็นต้น ๆ ก็โดยสมัยนั้นแล ในเมืองไพศาลี
 มีมหรสพตามวาระตลอดทั้งคืน ๆ ครั้งนั้นแล ภิกขุณั้น ได้ยินเสียงกึกก้อง
 แห่งดนตรีที่เขาตีแล้วและเสียงพิณที่เขาดีดแล้ว ในเมืองไพศาลี คร่ำครวญอยู่
 กล่าวคานานี้ ในเวลานั้น ๆ

ได้สดับมาว่า ภิกขุณั้น เป็นราชโอรสในแคว้นวัชชี สละราชสมบัติ
 ที่ถึงแล้วตามวาระ บวชแล้ว เมื่อทั่วทั้งพระนคร ถูกประดับ ด้วยธงชัยและ
 ธงแผ่นผ้าเป็นต้น กระทำให้เนื่องเป็นอันเดียวกันกับเทวดาชั้นจาตุมหาราช

เมื่อมหรสพตามวาระตลอดทั้งคืน ในวันเพ็ญเป็นที่บานแห่งดอกโกมุท เป็นไปอยู่ในเมืองไพศาลี ได้ยินเสียงกึกก้องดนตรีมีกลองเป็นต้น ที่ถูกตีแล้วและเสียงดนตรีมีพิณเป็นต้น ที่ถูกประโคมแล้ว เมื่อพระราชเจ็ดพันเจ็ดร้อยเจ็ดพระองค์ และเหล่าข้าราชการมีอุปราชและเสนาบดีเป็นต้น ของพระราชเหล่านั้น จำนวนเท่านั้นเหมือนกัน ซึ่งมีอยู่ในเมืองไพศาลี ประดับตกแต่งแล้ว ก้าวลงสู่ถนนเพื่อต้องการจะเล่นนักขัตต งดงามอยู่ที่จงกรมใหญ่ ประมาณ ๖๐ สอก เห็นพระจันทร์เพ็ญลอยเด่นอยู่ท่ามกลางท้องฟ้า ยืนฟังแผ่นกระดาน ที่ท้ายจงกรมมองดูอัศภาพ เหมือนท่อนไม้ที่ถูกทิ้งไว้ในป่า เพราะปราศจากผ้าโพกและเครื่องประดับ คิดอยู่ว่า จะมีไหมหนอแล คนอื่นที่ต่ำต้อยกว่าเรา แม้ประกอบด้วยคุณมีการอยู่ป่าเป็นวัตรเป็นต้น ตามปรกติ ถูกความไม่ยินดียังบีบคั้นแล้ว ในขณะนั้นจึงกล่าวอย่างนั้น ฯ